

صنایع

تبدیلی و

توسعه

کشاورزی

مهندس سیروی مسعودی

با این سرعت رشد جمعیت در جهان (۲/۵ درصد) در پایان قرن بیستم یعنی کمتر از ده سال دیگر جمعیت جهان به ۸/۳ میلیارد نفر خواهد رسید ولی از منابع موجود نه تنها امکان افزایش تولید متصور نیست، بلکه به لحاظ برداشتهای سنگین و بی‌رویه، این منابع تدریجا "قدرت و باروری خود را از دست داده و به سوی تخریب و کاهش متمایل می‌شود. بر این کمبود چنانچه موضوع افزایش جمعیت و توزیع نامتناسب مواد غذایی هم افزوده شود، چهره فقر و گرسنگی آینده جهان بیش از پیش آشکار خواهد شد. در فاصله سالهای ۱۳۵۵ تا ۱۳۶۵ متوسط رشد جمعیت ایران ۳/۹ درصد بوده است، رشد کنونی جمعیت کشور حدود ۲/۸ درصد است (براساس آمار سازمان ملل متحد رشد جمعیت ایران در سال ۱۹۹۰ حدود ۲/۷۷ درصد بوده است) در صورتی که کوششهای به عمل آمده در جهت تنظیم خانواده در ایران موفقیت‌آمیز باشد برپایه همین برآورد رشد جمعیت

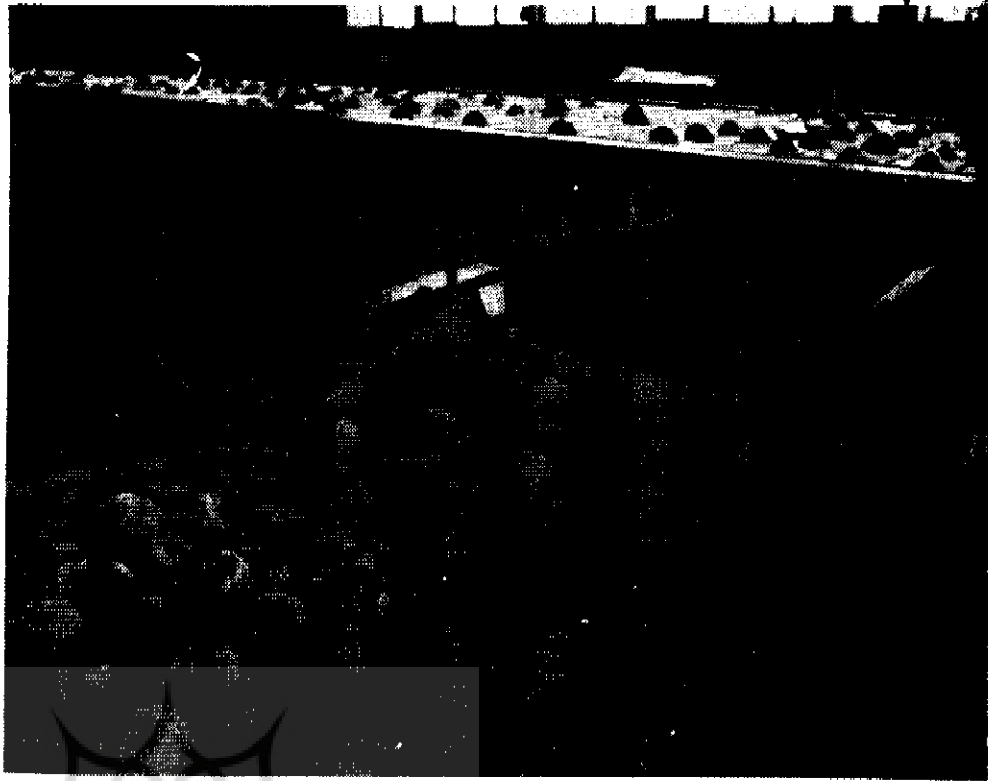
کشور ما در سال ۲۰۰۰ به ۲/۳ درصد و در سال ۲۰۲۵ برابر با ۱۴۰۵ هجری شمسی به حدود یک درصد خواهد رسید و حتی در صورت تحقق این پیش‌بینی جمعیت کشور، روی ۱۴۰ تا ۱۵۰ میلیون نفر ثابت باقی خواهد ماند. هم‌اکنون سالیانه ۲/۷ میلیون نفر به جمعیت کشور ما اضافه می‌شود که تقریبا "دو برابر سرعت متوسط رشد جمعیت جهانی می‌باشد و چون ترکیب سنی جمعیت را بیشتر جوانان تشکیل می‌دهند، کشور را ملزم به تغذیه و تامین زندگی تعداد بیشتری از افراد غیرفعال می‌نماید. جمعیت کشور هر ۱۸ سال دو برابر می‌شود و نیاز مواد غذایی برای سیر کردن این جمعیت نیز به همین سرعت افزوده می‌گردد، در حالی که شرایط تولید مواد غذایی و زمینهای آبی و قابل کشت در کشور محدود است. با این ترتیب نیاز به واردات بیشتر می‌شود در حالی که تامین کمبودهای غذایی از خارج از کشور نیز با مشکلات و محدودیتهای بیشتری

مواجه خواهد شد، بنابراین تلاش وسیع و همه‌جانبه‌ای باید در جهت جلوگیری از ضایعات بی‌رویه محصولات کشاورزی در کشور به عمل آوریم. زیرا در حال حاضر درصد زیادی از تولیدات کشاورزی که با زحمت و تلاش کشاورزان و با صرف هزینه‌های فراوان و با استفاده از آب و خاک ذی‌قیمت کشور تهیه می‌شود به علت عدم وجود امکانات ذخیره‌سازی و یا تبدیل از حیز انتفاع خارج می‌گردد. در مورد ارقام سبزی و میوه و صیفی‌گاهی رقم این ضایعات حتی تا ۳۰ درصد از کل محصول تولید شده نیز فراتر می‌رود و اگر به ارقام تولید میوه و تره‌بار در کشور توجه کنیم (حدود ۷ میلیون تن میوه و ۹ میلیون تن تره‌بار سبزی و صیفی) یعنی جمعا "از ۱۶ میلیون تن تولید کشور حداقل ۵ میلیون تن به ارزش تقریبی ۵۰ میلیارد ریال همه‌ساله به علت کمبود امکانات نگهداری در سردخانه و صنایع غذایی از بین می‌رود و اگر مجموع ضایعات بخش‌ها در فرصتهای زراعت و دامپروری را هم به این رقم اضافه

اکنون رقمی در حدود ۳ میلیون تن است. مناسبانه انبارها و سیلوهای ساخته شده قبل از انقلاب بیشتر در مبادی ورودی بوده است چون فقط در جهت واردات طرح ریزی گردیده اند. مثلاً در منطقه گرگان و گنبد که سالیانه ۹۰۰ هزار تن گندم و ۴۰۰ هزار تن جو تولید می شود، یک سیلو و یا انبار محبر برای نگهداری وجود ندارد.

به این جهت که افزایش تولید کشاورزی در این کشور در گرو انجام سرمایه گذاری بر صنایع تبدیلی و ذخیره سازی است. کشور ما در جهت جلوگیری از ضایعات این مقدار تولید فعلی احتیاج به سیلو، انبار، کارخانه تبدیل محصولات کشاورزی توزیع صحیح و حمل و نقل متناسب دارد و همزمان با افزایش تولیدات داخلی این امکانات هم باید توسعه یابد، به این جهت است که وزارت صنایع بایستی امکانات بیشتری به صنایع غذایی کشور بدهد و حداقل ارزشی را که برای صنایع نساجی و یا سیمان قائل شده به صنایع غذایی هم بدهد چون در حال حاضر سرمایه گذاری در صنایع نساجی، کفافی، سیمان و غیره با ارز دولتی است اما سرمایه گذاری در صنایع غذایی با ارز رقابتی است و با این ترتیب کسی از این صنعت استقبال نمی کند، در صورتی که اگر ما بتوانیم ضایعات خود را به حداقل برسانیم به خود کفائی رسیده ایم.

کنترل ضایعات بی رویه در تولیدات کشاورزی فقط با استقرار صنایع غذایی میسر است. هم اکنون در مورد بسیاری از محصولات که ما به تولید انبوه رسیده ایم همه ساله، شاهد از بین رفتن درصدی از این تولیدات با ارزش به علت عدم وجود این امکانات هستیم. قسمت عمده ای از تولید حدود ۱/۲۵۰ هزار تن سبب درختی و تولید ۲۱۵۰ هزار تن از انواع مرکبات به علت عدم وجود امکانات لازم برای تبدیل و نگهداری از بین می رود و این در حالی است که رژیم غذایی در کشورهای پیشرفته سیر تکاملی طی می کند و مواد خوراکی حاصله از تولیدات باغبانی چه به صورت تازه و یا تبدیلی مورد استفاده قرار می گیرد، تا جایی که تا به کالای مورد نیاز آنها از این تولیدات عاید می شود.

بک سیستم اتوماتیک درجه بندی میوه

از یکصد هزار تن سبب زمینی یا نرخ تضمینی فقط از کشاورزان منطقه گرگان خریداری گردید، که به علت عدم وجود انبارهای مجهز فنی و صنایع تبدیلی قسمت مهمی از آن فاسد شد.

ما تولید سبب زمینی به اندازه ای داریم که از ۳/۳۰۰ هزار تن حداقل ۴۰۰ هزار تن را در کارخانه به نشاسته یا پوره سبب زمینی تبدیل می کنیم و حال آنکه در این کشور حتی هنوز یک انبار فنی مجهز برای نگهداری سبب زمینی نداریم. در مورد گندم و با اجرای طرح خود کفائی گندم از سال ۱۳۶۸ تولید این محصول در واحد سطح رو به افزایش است. عملکرد تولید گندم کشور تا پایان برنامه اول به ۳/۲ تن در هکتار خواهد رسید که با توجه به ۲/۲ میلیون هکتار اراضی آبی رشد چشمگیری از جهت تولید گندم خواهیم داشت.

امسال بیش از ۳ میلیون تن گندم از کشاورزان سراسر کشور خریداری گردیده است و طبق برنامه پیش بینی شده این رقم در سال آینده به ۴ میلیون تن می رسد و باید در جایی انبار شود.

قرار است تا پایان سال ۷۱ جمعاً ۸۰۰ هزار تن انبار گندم در کشور ساخته شود حال آنکه کمبود انبار در کشور هم

کم کم به اهمیت روز افزون صنایع تبدیلی و ذخیره سازی انواع محصولات کشاورزی و دامی در بخش کشاورزی کشوری خواهیم برد.

تولید غذای مورد نیاز کشور بستگی به برنامه ریزی و همت مسئولین آن مملکت دارد. ابتداء باید مواد اولیه تولید کرد و به تولید انبوه رسید و سپس با این تولیدات صنایع غذایی و مواد مورد نیاز برای تغذیه مردم را فراهم نمود.

ما هم اگر بخواهیم در جهان امروز و فردا مستقل زندگی نمائیم و بخودمان متکی باشیم و دست نیاز به سوی بیگانه دراز نکنیم باید کشاورزی را محور قرار دهیم و صنعت را در خدمت کشاورزی و تولید کشاورزی و در جهت جلوگیری از ضایعات بی رویه تولیدات کشاورزی به کار گیریم.

هم اکنون هم اگر منصفانه قضاوت کنیم می بینیم که با همت کشاورزان، دامپروران و باغداران سخت کوش و ایثارگر در بسیاری از اقلام تولید ما از برنامه پیش بینی شده فراتر رفته است که از آن جمله: گندم، جو، برنج، شکر، شکر و بسیاری دیگر از اقلام میوه و تره بار، بخصوص پیاز و سبب زمینی است. به عنوان مثال در سال جاری متجاوز

نمایشگاههای سال ۱۹۹۲

نمایشگاه EXPO

* هفتمین نمایشگاه عربی - آسیائی سال جدید

۲۴ دسامبر ۱۹۹۱ - ۸ ژانویه ۱۹۹۲
(۳ دی ماه - ۱۸ دی ماه ۷۰) شامل نمایش تعطیلات و فراغت

دنیای کودکان ، غرفه امارات عربی متحده فستیوال مد شامل پوشاک ، کفش و کالاهای ورزشی (عمومی)

* شانزدهمین نمایشگاه بین المللی خلیج فارس

۱۹ فوریه - ۲ مارس ۱۹۹۲ (۳ بیمن - ۱۲ اسفند ۷۰) فستیوال مواد غذایی شامل غذاهای مقوی ، شیرینی ها ، وسایل آذوقه رسانی

غرفه صنایع سبک (تجاری و عمومی)

* یازدهمین نمایشگاه بزرگ

اول تا هفدهم آوریل ۹۲

* هفدهمین نمایشگاه پائیزه

۱۴ - ۳۰ اکتبر

* ربکس ۹۲ ۱۵ - ۱۹ نوامبر

دومین نمایشگاه تجاری منطقه ای ساختمان

طراحی داخلی و تعمیر

* شانزدهمین نمایشگاه بین المللی

۲۴ نوامبر - ۶ دسامبر

نمایشگاههای سال ۱۹۹۳

* هشتمین نمایشگاه عربی - آسیائی سال

جدید ۲۳ دسامبر ۱۹۹۲ - ۸ ژانویه

* هفدهمین نمایشگاه بین المللی خلیج فارس

۱۰ - ۲۲ فوریه

* دوازدهمین نمایشگاه بزرگ EID

۲۳ مارس - ۲ آوریل

* هجدهمین نمایشگاه پائیزه

۶ تا ۲۲ اکتبر

* هفدهمین نمایشگاه بین المللی EXPO

۲۳ نوامبر - ۵ دسامبر

تهیه و تدارک ماشین آلات و ادوات کشاورزی مورد نیاز در امر تولید با اولویت خاص اقدام نماید و وزارت کشاورزی در جهت کاهش ضایعات مواد غذایی تولید شده همت کرده و در تهیه و تنظیم برنامه های ایجاد صنایع تبدیلی انبار و سردخانه و مراحل توزیع باید سهم باشد و خط مشی و نحوه ایجاد این صنایع را در نقاط مختلف کشور تحت نظر داشته باشد و متناسب با امکانات تولید هر منطقه برنامه احداث و ایجاد صنایع تبدیلی را تهیه و اجرا نماید .

اهم این اقدامات به اجمال عبارتند از :

- ۱- مطالعه و بررسی امکانات بالقوه کشاورزی هر منطقه و تهیه و تنظیم طرح های مختلف صنایع تبدیلی به جهت استفاده بهینه از تولیدات کشاورزی ، دامپروری و باغی هر منطقه
- ۲- استفاده هرچه بهتر و بیشتر از مواد اولیه تولیدی هر منطقه در صنایع تبدیلی
- ۳- تلاش در جهت افزایش ارزش افزوده تولیدات کشاورزی و باغی و ایجاد خودانگیزی ارزی در صنایع تبدیلی و تفهیل ارزشی در صنایع تبدیلی به جهت فراهم نمودن امکانات توسعه صادرات این اقلام از این جهت ضروری است که همانند بسیاری از کشورهای پیشرفته جهانی مسئولین کشاورزی کشور نقش بیشتری را در امر توسعه صنایع تبدیلی مواد غذایی به عهده داشته باشند .

بسازی از مواد اولیه که با صرف زحمات و تلاش فراوان باغداران و کشاورزان کشور به دست می آید و با حمایت دولت و اعلام برنامه های خرید تضمینی خریداری می شود متاسفانه مورد استفاده کامل قرار نمی گیرد و درصد عمده ای از آن که می تواند در داخل و یا خارج از کشور مورد استفاده مردم قرار گیرد و طبیعتاً "مقدار قابل توجهی ایجاد اشتغال و درآمد آوری برای کشور کند و قوت غذایی برای مردم دیگر کشورها باشد از بیس می رود . در حال حاضر وزارت کشاورزی و وزارت جهاد سازندگی که مسئولیت تامین مواد غذایی یعنی پرورش نباتی و حیوانی را به عهده دارند در زمینه تبدیل و استفاده کامل از این تولیدات به کمک صنعت و صنایع غذایی هیچگونه مسئولیتی ندارند و به عبارت دیگر در نظام صنایع غذایی یک حلقه مفقوده وجود دارد و مسئولیت کامل برای آن مشخص نمی باشد و این باعث ضرر و زیان تولیدکننده است که درصدی از محصول او ضایع می شود و مصرف کننده باید بهای بیشتری برای خرید واحد کالا پرداخت کند .

بنابراین اگر خواهیم به خودمان منگی باشیم باید تمام توجه خود را معطوف به استفاده بهینه از امکانات و مواهب طبیعی این کشور و عوامل وسیع موجود در بخش کشاورزی کنیم و صنعت را در خدمت به کشاورزی ، دامپروری و باغبانی به کار بگیریم تا بتوانیم مواد غذایی مورد نیاز کشور را تامین کنیم و از ضایعات و تلفات این اقلام پرورش یعنی مواد غذایی که اسلحه زمان صلح لطف گرفته جلوگیری نمائیم . تولید کشاورزی ما و روشهای استفاده بهینه از این تولیدات بیشتر باعث می شود به استقلال اقتصادی نزدیک شویم . از این جهت است که باید به کشاورزی در زمینه تولید مواد غذایی همراه با حمایت صنعت با الویت خاصی نظر نمود و به همین دلیل است که مسئولین که در کشور عهده دار سیاست گذاریهای بخش کشاورزی هستند باید نقش بیشتری در تولید و رهبری صنایع غذایی تبدیلی به عهده داشته باشند .

به عبارت دیگر برنامه های توسعه صنعتی کشور باید در ارتباط با نیازهای بخش کشاورزی تنظیم شود و در جهت

شایسته شما ، شایسته میهمانان عالیقدر شما

رستوران خوانسالار

تلفن: ۶۲۸۷۶۴

تهران

میدان آفریقا خیابان الرند شماره ۲۲

مجله گزارش

آگهی تلفنی می پذیرد

۹۲۰۱۴۴